

«Τόποι-Μνημεία-Μουσεία για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το παράδειγμα της Θεσσαλονίκης»

Εθνική Αντίσταση

Λογοτεχνία-Αυτοβιογραφικά κείμενα

Ξανθά παιδιά της Αλβιόνος

Η ελληνική αντίσταση, που πληρωνόταν τόσο ακριβά, είχε μια καταπληκτική ποικιλία από εκδηλώσεις. Ένα μικρό παιδί πυροβολήθηκε μέσα στο δρόμο, όταν περνούσε μία φάλαγγα από Εγγλέζους αιχμαλώτους, γιατί είχε τολμήσει να προσφέρει ένα τσιγάρο σε κάποιον απ' αυτούς. Πολλά σπίτια κρύβανε Εγγλέζους στρατιώτες, με τον κίνδυνο να δεχθούν την αμείλικτη τιμωρία των Γερμανών. Στα γύρω χωριά, ξανθά παιδιά της «γηραιάς Αλβιόνος», ήσαν ντυμένα με χωριάτικα ρούχα, δουλεύανε στα χωράφια, κάτω από την αγάπη και την άγρυπνη προστασία των Ελλήνων χωρικών, κι ο ένας λεγόταν τώρα Γιάννης, ο άλλος Κώστας κι ο τρίτος Δημήτρης. Και περίμεναν την ευκαιρία να φυγαδευθούν στη Μέση Ανατολή, για να φορέσουν ξανά την στολή της Αυτοκρατορίας. Κ' ήταν ένα μεσημέρι, που ήρθε στο γραφείο μου η Σούλα, η «μεγάλη» τώρα αρραβωνιαστικιά μου, για να μου πει ψιθυριστά, πως μια μικρή ομάδα κοριτσιών θα πήγαινε στο Τουφίν, τη σημερινή Γέφυρα, με την πρόφαση ν' αγοράσουν λίγο σιτάρι. Στην πραγματικότητα είχαν την αποστολή να μεταδώσουν κάποιο μήνυμα στους Εγγλέζους αξιωματικούς, που κρυβόντανε στο χωριό εκείνο. Κ' η Σούλα είχε διαλεχθεί να κάμει το διερμηνέα. Πάγωσα ολόκληρος από το φόβο, όμως δεν τόλμησα ν' αντιδράσω. Της σύστησα να 'ναι προσεχτική κι ως το βράδυ περίμενα με αγωνία την επιστροφή της. Γύρισε ενθουσιασμένη, γιατί είχε μιλήσει εγγλέζικα με κάτι «Έλληνες» χωρικούς, που δε μιλούσαν ελληνικά, που είχαν ωστόσο βαπτισθεί με ελληνικά ονόματα.

Συλλογική Αντίσταση

Καθώς το χω γράφει κιόλας, η ελληνική Αντίσταση είχε μια μεγάλη ποικιλία από εκδηλώσεις. Είχε πολύ μεγαλείο κ' η συλλογική εκδήλωση αντίστασης, τη μέρα που θα περνούσε από τη Θεσσαλονίκη βουλγαρικός στρατός. Οι Βούλγαροι, μ' όλες τις επίμονες προσπάθειές τους, δεν είχαν καταφέρει να πάρουν την έγκριση των Γερμανών, για την εγκατάστασή τους στη Θεσσαλονίκη. Οι Γερμανοί ήξεραν πως τούτο θα 'ταν μια θανάσιμη προσβολή της φιλοτιμίας των Ελλήνων, χειρότερη από την οδύνη των τουφεκισμών. Ενδίδοντας στην έκκληση του τότε Γενικού Διοικητή της Κατοχής Σιμωνίδη κι όλων των ελληνικών παραγόντων, που είχαν τότε ταχθεί την υπηρεσία της γερμανικής κατοχής, δεν επέτρεψαν να εγκατασταθεί στη Θεσσαλονίκη βουλγαρικός στρατός. Τους έδωσαν μονάχα την άδεια να εγκαταστήσουν ένα στρατιωτικό σύμβουλο, που είχε γίνει το επίκεντρο της βουλγαρικής προπαγάνδας.

Οι Βούλγαροι κατείχαν ήδη τη Θράκη και την Ανατολική Μακεδονία, τους είχε δοθεί τώρα και η δικαιοδοσία πάνω στη Χαλκιδική. Για να επεκτείνουν όμως κ' εκεί την κατοχή τους, έπρεπε να περάσουν μέσα από τη Θεσσαλονίκη. Τα διαβήματα του Μητροπολίτη Γενναδίου και του Γενικού Διοικητή Σιμωνίδη, για τη ματαίωση αυτής της βουλγαρικής παρέλασης, δεν

έφεραν κανένα αποτέλεσμα. Και τότε η κοινή συνείδηση της Αντίστασης πήρε την απόφαση να διαμαρτυρηθεί σε τούτη την πρόκληση. Αποφασίσθηκε, τη μέρα που θα περνούσε ο βουλγαρικός στρατός, όλα τα μαγαζιά και τα γραφεία να κλείσουν, όλοι οι κάτοικοι ν' αμπαρωθούν μέσα στα σπίτια τους, παράθυρο ανοιχτό να μη μείνει, για ν' αντικρύσει τούτη την εθνική ταπείνωση.

Λειτουργησε, κατά κάποιο θαυμάσιο και μυστηριώδη τρόπο, ένα σύστημα επικοινωνίας μέσα στη μάζα του ελληνικού λαού κι όλος ο κόσμος, την παραμονή της βουλγαρικής παρέλασης, ήταν πληροφορημένος για την απόφαση της σιωπηρής διαμαρτυρίας. Και την άλλη μέρα, την ώρα που τα τάγματα του βουλγαρικού στρατού περνούσαν από την Εγνατία, ολόκληρη η πόλη είχε νεκρωθεί, τα παντζούρια των παραθύρων ήσαν κλειστά, ψυχή δεν φαινόταν μέσα στους δρόμους. Κανένα, απολύτως κανένας, μήτε μαγαζάτορας, μήτε εφημεριδοπώλης, μήτε καν γιατρός είχε ξεμυτίσει εκείνο το πρωί από το σπίτι τους. Ακόμη και οι Έλληνες υπάλληλοι των Αρχών Κατοχής, κι αυτοί οι πανάθλιοι διερμηνείς, είχαν πάει χαράματα στα γραφεία τους, όπου έμειναν κλεισμένοι όλη την ώρα της βουλγαρικής παρέλασης. Οι Γερμανοί δεν αντέδρασαν σε τούτη τη συλλογική αντίσταση. Ανέχθηκαν και το κλείσιμο των υπαλλήλων τους μέσα στα γραφεία. Η Θεσσαλονίκη το πρωινό εκείνο ήταν μια πόλη πεθασμένη, δίχως πνοή, ένα απέραντο νεκροταφείο ζωντανών ανθρώπων. Μονάχα πού και πού ακουγόταν το βαρύ πάτημα της μπότας κάποιου γερμανικού κορακιού. Αληθινά ήταν η πιο μεγαλειώδης έκφραση της αντίστασης ενός τραυματισμένου και γενναίου λαού.

Βαφόπουλος, Γεώργιος Θ. (1971) *Σελίδες αυτοβιογραφίας: Η ανάσταση*. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», σσ. 158, 164-165.